

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum vnitas aliquid positue dicat in diuinis, & non remotionem tantum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ita contigerit, possent ad errorem reduci. ergo Ecclesia in talibus errare non potest.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in epistola ad Hiero. qd si in scriptura canonica aliquid mendacium admittatur, nutabit fides nostra, quæ ex scriptura canonica dependet: sed sicut tenemur credere illud quod est in sacra scriptura, ita illud quod est communiter per Ecclesiam determinatum, vnde hæreticus iudicatur qui sentit contra determinationem conciliorum. ergo cõmune iudicium Ecclesiæ erroneum esse non potest, & sic idem quod prius.

RESPON. Dicendum, qd aliquid potest iudicari possibile secundum se consideratum, quod relatum ad aliquid extrinsecum impossibile inuenitur. Dico ergo, qd iudicium eorum qui præsent Ecclesiæ potest errare in quibuslibet, si personæ eorum tm respiciatur. Si vero consideretur diuina providentia, quæ Ecclesiam suam Spiritu sancto dirigit, vt non erret, sicut ipse promisit, Ioan. 14. quod Spiritus adueniens doceret omnem veritatem de necessarijs, scilicet ad salutem, certum est qd iudicium Ecclesiæ vniuersalis errare in his, quæ ad fidem pertinent, impossibile est. Vnde magis est standum sententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quam in iudicio profert, quàm quorumlibet sapientum hominum in scripturis opinioni. cum Caiphas, quàmuis nequam, tamē quia Pontifex, legatur etiam infcius propheta esse, Ioan. 11. In alijs vero sententijs, quæ ad particularia facta pertinent, vt cum agitur de possessionibus, vel de criminibus, vel de huiusmodi, possibile est iudicium Ecclesiæ errare propter falsos testes. Canonizatio vero sanctorum medium est inter hæc duo: quia tamen honor quem sanctis exhibemus, quædam professio fidei est, quæ sanctorum gloriam credimus, pie credendum est, quod nec etiam in his iudicijs Ecclesiæ errare possit.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd Pontifex, cuius est canonizare sanctos, potest certificari de statu alius cuius per inquisitionem vitæ, & attestationem miraculorum, & præcipue per instinctum Spiritus sancti, qui omnia scrutatur, etiam profunda Dei.

AD SECVNDVM dicendum, quod diuina providentia præseruat Ecclesiam, ne in talibus per fallibile testimonium hominum fallatur.

Finis noni quodlibeti.

INCIPIT QVODLIBET DECIMVM.

QVÆSTIO PRIMA.

QVÆSTIVM est de Deo, angelo, & anima.

¶ De Deo quæsitæ sunt tria.

¶ Primo, De eius vnitæte.

¶ Secundo, De eius iudicio.

¶ Tertio, De eius sacramento.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum vnitæte aliquid positue dicat in diuinis, & non remotionem tantum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod vnitæte aliquid positue dicat in diuinis, & non

A remotionem tantum, secundum opinionem Magistri. Ex priuationibus enim non constituitur res aliqua: sed ex vnitatibus constituitur numerus, qui est res, cum sit species quantitatis. ergo vnitæte non dicitur secundum priuationem tantum.

¶ 2 Præ. Numerus sequitur distinctionem. Si ergo vnitæte, & numerus in diuinis non dicerent rem aliquam, non esset in diuinis realis distinctio, quod est hæresis Sabelliana.

¶ 3 Præ. Si vnitæte, & numerus in diuinis dicuntur solummodo remotione: per vnitæte autem nihil aliud videtur remoueri quàm numerus, nec per numerum aliud quàm vnitæte, sequitur quod vtrumque istorum in diuinis dicitur secundum negationem negationis: sed negatio negationis non est, nisi secundum rationem tantum. ergo vnitæte, & numerus non essent realiter in diuinis, quod est inconueniens: & sic vnum & numerus aliquid positue dicunt in diuinis.

SED CONTRA. Omne quod prædicatur de aliquo, prædicatur de eo secundum propriam rationem: sed ratio vnius in negatione consistit. Est enim vnum, quod non dividitur secundum Philosophum. ergo de Deo prædicatur secundum remotionem tantum.

¶ 2 Præ. Secundum Philosophum in 10. Meta. vni & multa opponuntur, sicut priuatio, & habitus: priuatio autem dicitur per remotionem tantum. ergo vnum, quod inter prædicta duo tenet locum priuationis dicitur per remotionem tantum.

¶ 3 Præ. Vnum supra ens, non addit aliquid secundum rem, quia sic res non esset vna per suam essentiam, addit ergo aliquid secundum rationem tantum: sed quod est secundum rationem tantum, vel est negatio, vel relatio. Cum ergo vnum supra ens non addat aliquam relationem, quia ad aliquid non dicitur, videtur quod addat negationem.

RESPON. Dicendum, quod vnum quod est principium numeri, de necessitate aliquid positue dicit in eo, cui attribuitur, quia cum ex vnitatibus numerus constituitur, nisi vnitæte res aliqua esset, numerus res esse non posset, & sic non posset poni in aliquo genere tamquam species. Si ergo vnum, quod conuertitur cum ente, sit idem, quod vnum, quod est principium numeri, oportet quod etiam vnum, quod conuertitur cum ente, aliquid positue superaddat enti, & hoc concedit Auicenna. vnde vult, quod vnum, quod conuertitur cum ente, addat supra ens aliquid, quod ad gentis mensuram pertineat. Sed hoc non potest esse, quia cum vnum, quod conuertitur cum ente, de qualibet re dicatur, oportet quod etiam vnum, quod addit supra ens, sit vna, & sic, vel erit vna per aliquam vnitæte additam, & ita erit processus in infinitum, vel erit vna per essentiam suam, quod si est, stadium est in primo, vt. ens ipsum dicatur vnum per essentiam, non per aliquam rem additam. Sic ergo intelligendum est secundum opinionem Aristotelis, & Commentatoris eius, quod vnum, quod conuertitur cum ente non superaddit enti rem aliquam, sed solum negationem diuisionis: & sic huiusmodi vnum, & ponit aliquid in quantum in suo intellectu includit ens, & dicitur remotione quantum ad id, quod superaddit enti. Vnum vero, quod est principium numeri, quod superaddit enti aliquid de genere mensuræ, & similiter numerus cuius est principium, inueniuntur in rebus habentibus dimensionem, quia talis numerus causatur ex diuisione continui, & hic numerus. scilicet ex diuisione continui causatus, est subiectum Arithmetica, etiam secundum Auicennam.

Quodlib. S. Tho. I Nulla

Tex. cap. 9. 6. Phy. tex. com. 25. & 5. Meta. tex. com. 11. 16.

1. p. q. 11. a.

D. 79.

Nulla autem conditio propria rei corporalis potest dici de Deo, aut de aliqua substantia spiritali. Vnde fm hoc vnum & numerus, quæ continentur in genere quantitatis, non dicuntur de Deo, & de alijs substantijs incorporeis, sed solum vnum, quod conuertitur cum ente, & multitudo ei opposita: & ideo vnitas in diuinis non dicitur, nisi remotiue, quantum ad id, quod superaddit enti, quàmuis ponat aliquid, secundum quod includit ens: est enim vnum ens indiuifum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd obiectio illa procedit de vno, quod est principium numeri.

AD SECUNDVM dicendum, qd obiectio illa procedit, si nullo mō vnum, & numerus aliquid ponent realiter in diuinis, ponunt autē ens, & rem distinctam, vel indistinctam quantum ad hoc, qd ens includitur in ratione vnus, vt dictum est.

AD TERTIVM dicendum, qd in ratione multitudinis includitur negatio rei, sed in ratione vnus negatio negationis, & rei simul: quod sic patet. Vnum enim est, quod non diuiditur, diuisio autem est, quæ negatur per vnum, quod conuertitur cum ente: oportet autem, qd sit talis, qd in omni diuisione saluetur, hæc autem est diuisio per affirmationem, & negationem, & ideo huius diuisionis negatio constituit rationem vnus. Est enim vnum, quod non diuiditur tali diuisione, qd sit accipere hoc, & non hoc, & sic vnum in quantum negat affirmationem, & negationem, simul est negatio rei, & negationis simul. Prædicta vero diuisio includitur in ratione multitudinis, & sic includitur ibi negatio rei, quia multa sunt, quæ sic diuiduntur, qd eorum vnum non est alterum.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus sit descensurus ad iudicium in terram.

4. d. 47. q. 1.
a. 1. q. 1. o.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur qd Christus non sit descensurus ad iudicium in terram, quia super illud Psal. Dominus in templo sancto suo & c. dicit glō. Quod Deus in celo sedens, de bonis, & malis iudicat. ergo iudicium non est futurum in terra, sed in celo.

¶ 2. Præ. Ad dignitatem iudicis pertinet, qd iudicandi ad eum accedant, & non e conuerso: sed Christus est dignissimus iudex, cuius locus est celum. ergo homines ascendent illum, vt ibi iudicentur, non autem ipse in terram descendet homines iudicaturus.

¶ 3. Præ. Si iudicium sit in terra futurum, præcipue videtur quod sit futurum in valle Iosaphat, vt habetur Iosaphat. 3. sed locus ille non posset tantam multitudinem hominum capere, & sic non est ibi futurum iudicium. ergo in nullo loco terra.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. ad Thessa. 2. qd Christus in iussu, & in voce Archangelis, & in tuba Dei Descendet de celo, & ita videtur, qd iudicium in terra, non in celo sit futurum.

¶ 2. Præ. In iudicio cōparebunt nō solum electi, sed etiam reprobi, qd habebunt corpora grossa, & grauiora: & sic non cōpetit eis locus cœlestis, sed terrestris, ergo iudicium nō est futurum in celo, sed in terra.

RESPON. Dicendum, quod iudicium ordinatur ad retributionem præmiorum. Vnde secundum duplex præmiū, scilicet animæ, & corporis, est duplex iudicium Dei. Vnum quo beatificat, vel damnat homines quo ad animam, & hoc iudicium per totum hoc tempus agitur. Aliud est iudicium quo præmiabuntur, vel punientur homines, etiam quantum ad corpora, & hoc iudicium fiet

post resurrectionem in fine tēporis. Primum autē iudicium cōuenit Christo ratione diuinitatis, qd fm ratione humanitatis, quia sicut dicit Aug. super Io. Verbum Dei viuificat aīas, sed verbum caro factū viuificat corpora: vnde et Ioā. 5. dicit. Potestatis dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Sic ergo vltimum iudicium est futurum in loco qui Christo comperit rōne suæ humanitatis. scilicet circa terrā illam, vbi natus est & passus, & reliqua humanitatis cōpleuit officia: propter quod dicit qd in valle Iosaphat iudicium est futurum, quia vallis illa subiacet monti Oliueti, vnde Christus ascendit in celo, vt sic ostendatur idem esse qd ascendit regnaturus, & qui delectus dicit iudicaturus, fm illud Actuum. 1. Quem admodum vidistis eum ascendentem in celum, ita veniet.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd gl. illa loquitur de primo iudicio, quod comperit Christo rōne diuinitatis, rōne cuius et celum ei pro loco assignatur, non quia diuinitas loco claudatur, sed quia in celo præcipue inter cæteras corporeas creaturas apparent iudicia maiestatis diuina: vnde celum locus Dei dicitur, & sanctorum, qui Deo fruuntur.

AD SECUNDVM dicendum, qd accessus ad locū iudicis. i. ascensus in celum est premium quod ex iudicio reportatur, vnde debet iudicium leg. non precedere: non autē ita se habet ad iudicium humanū accessus ad locum iudicis, & ideo non est simile.

AD TERTIVM dicendum, qd in iudicio neg; Christus, necq; electi erunt in terra, sed solum reprobi. Christus enim & electi erunt in aere, fm illud 1. ad Thessa. 4. Rapiemur in nubibus obuiā Christo in aera: reprobi autē erunt nō solum in valle illa, sed in regione circumquaque, vnde Christū & electos videre poterunt tum rōne altitudinis, tum rōne claritatis.

ARTICVLVS III.

Vtrum species vini, quæ remanet in sacramento altaris post consecrationem, alij liquori commisceri possit.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur qd species vini, quæ remanet in sacramento altaris post consecrationem, alij liquori cōmisceri non possit, quia secundum Philof. in 1. de generatione, miscibilia sunt in misto potentia, non actu. si ergo illa species vini alteri liquori miscetur, post missionē nō remanebit illa species in actu, sed deficiente specie deficit esse corpus, vel sanguis Christi: sed hoc est inconueniens, quia fm Philof. quæ sunt miscibilia, sunt etiam separabilia, & sic illa species alicui liquori admixta poterit iterum separari, qua separationē facta erit ibi verum corpus Christi cū ea, vel sanguis, cum tandiu corpus, vel sanguis Christi sit sub specie, quandiu species est, & sic sanguis Christi de nō incipiet esse sub specie vini alio modo, quam per consecrationem, quod etiam est inconueniens, ergo & illud ex quo sequitur, scilicet quod species vini post consecrationem alteri liquori miscetur.

SED CONTRA. Forma misti est forma accidentialis: sed accidens superueniens non corrumpit substantiam: ergo post missionem speciei cum aliquo liquore, adhuc remanet ipsa species, & sic non sequitur inconueniens prædictum.

RESPON. Dicendum, qd qdā dicunt, illis speciebus nullo modo posse admisceri aliquē liquorē, qd statim sub totis illis speciebus desinat eē sanguis Christi: & hoc iō, quia mutatis speciebus nō remanet ibi veritas